

Spis treści

Przedmowa	5
Wykaz pierwodruków	10

Starożytność klasyczna

Epistemologia Arystotelesa a metahistoryczna refleksja historyków starożytnych

Uwagi wstępne	13
Dlaczego poezja jest bardziej filozoficzna od historii?	17
Historia, retoryka, etyka: obszary rozpoznawania, przedstawiania i kształtowania „tego, co może się mieć inaczej”	31
Między fatalizmem a pragmatyzmem. Epistemologia Arystotelesa a historycy starożytni	45
Herodot	47
Tukidydes	51
Polibiusz	55
„Publiczny” i „prywatny” oraz „egzystencjalny” i „artystyczny” pożytek z historii i historiografii	61

Starożytność chrześcijańska i średniowiecze Meandry wpływu Biblii na średniowieczne rozumienie historii

Opatrzność Boża i wolność ludzka w historiozofii św. Augustyna ..	71
Historiozofia i apologetyka w <i>Państwie Bożym</i>	71

Struktura <i>Państwa Bożego</i> a kategorie Augustynowej historiozofii	74
Czas a wieczność Boga	77
Czas, nieskończoność Boga i dylematy wiedzy	81
Wolność, grzech, szczęśliwość wieczna	86
Augustynowa wizja dziejów	92
Pomocnica nauk i teologii: kilka wątków metanaukowej refleksji nad historią w XII wieku	101
Uwagi wstępne	101
Metahistoryczne inspiracje <i>Nauki chrześcijańskiej</i> św. Augustyna	102
„Historia” w alegorycznej wykładni Biblii: Izydor z Sewilli i Hugon ze Świętego Wiktora	115
Historia a sztuki wyzwolone w XII wieku. Hugon ze Świętego Wiktora i Honoriusz z Autun	132
Autonomiczność historii i jej granice	143
Jan z Salisbury: historia w oczach dwunastowiecznego humanisty	152
Arystotelesowski paradygmat nauki a historia: dwa przykłady z XIII wieku	167
Wincenty z Beauvais	172
Tomasz z Akwinu	177
Dziewiętnastowieczny epilog	181

Wczesny renesans

Humanistyczny awans historii i jego granice

Historia dopuszczona do kręgu sztuk wyzwolonych	185
Reorientacje metafizyczne w humanizmie XIV i XV wieku	189
Kontemplacja i aktywność	189
Wartość filozofii a wartość profesjonalnych umiejętności szczegółowych w ocenie niektórych humanistów XV wieku	198
Topika renesansowych pochwał historii (wybór z Landfestera)	207
Co w tych pochwałach jest dominantą	218

Scholastyczne interludium	225
Jan z Dąbrowki – prolog do Komentarza	225
Jan z Dąbrowki – ku praktyce pragmatyki historycznej.	229
Komentarz do Prologu księgi IV <i>Kroniki</i> Kadłubka.	232
Fragmenty o cnotach.	237
Jan Długosz.	245
Ukryta cykliczność paradygmatu humanistycznego.	249
Erazmowe kłopoty z historią i biblijne na nie remedium	253
Próba podsumowania przypisami na nowo wsparta	265
Bibliografia	281
Indeks osobowy	295